

תנ"ך

2 יחידות לימוד

על פי תכנית הרפורמה ללמידה משמעותית
מרכיב 70% מן הרמה הרגילה

הוראות לנבחן

משך הבחינה: שעתיים וחצי.
מבנה השאלון ומפתח הערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.

פרק ראשון	-	בראשית -	40 (20×2) נקודות
פרק שני	-	שמות -	20 (20×1) נקודות
פרק שלישי	-	נושאי בחירה -	28 (14×1) נקודות
פרק רביעי	-	קטע לניתוח ולהבנה -	12 (12×1) נקודות

סה"כ 100 נקודות

- א. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום. מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.
- ב. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד. (2) התרכז בנושא. שים לב לכתב, לכתיב ולפיסוק.

הערה: בקטעים המצולמים מן התנ"ך בא השם המפורש בצורת ה'.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

פרק ראשון: בראשית / 40 נקודות

ענה/י על שתיים מבין השאלות 1-3 שלפניך. בכל שאלה שבחרת ענה/י על כל הסעיפים!

1. קרא/י בראשית ט"ו (א'-י"ז).

- א. קרא/י פסוקים א'-ח'. בפסוקים אלה מבטיח ה' הבטחות לאברם.
- (1) ציני/ את שתי ההבטחות המשמעותיות שמבטיח ה' לאברם. בססי דבריך על הכתוב. (2 נקודות)
- (2) בפסוקים ב'-ז' ניתן לראות כי אברם מפקפק בכוחן של ההבטחות. הוכח/ זאת באמצעות שתי ראיות מן הפסוקים, והסבר/י מדוע אברם מפקפק. (4 נקודות)
- ב. קרא/י פסוק ו'. את הכתוב "ויחשבה לו צדקה" ניתן להבין בשתי דרכים.
- (1) הסבר/ את שתי הדרכים שבאמצעותן ניתן להבין את הפסוק. (2 נקודות)
- (2) קרא/ את דברי הפרשן רד"ק שלפניך: "ויחשבה לו צדקה. ההאמנה הגמורה שהאמין – חשבה לו האל לצדקה וליושר לבב, כי הוא ואשתו היו הולכים ומזקינים וההבטחה מתאחרת. ואף על פי כן האמין". הסבר/ את דברי הפרשן ואת הדרך שבה הבין את הפסוק. (5 נקודות)
- ג. קרא/י פסוקים ט'-י"ז. בקטע זה נמסרות שתי תגובות של ה': האחת מקבלת את פקוקו של אברם והאחת דוחה אותו.
- (1) הסבר/ כל אחת מן התגובות, על פי הכתוב בקטע. (4 נקודות)
- (2) האם, לדעתך, תגובות ה' יכולות לעמוד בכפיפה אחת מבלי לסתור זו את זו? הסבר/ דבריך. (3 נקודות)

2. קרא/י בראשית כ"ה (י"ט-ל"ד).

- א. קרא/י פסוקים כ"ב-כ"ח. בפסוקים אלה מתוארים המתח וההבדלים שבין האחים עשו ויעקב בשלב ההיריון, בלידה עצמה ובראשית חייהם.
- הסבר/ כיצד מתבטאים המתח ו/או ההבדלים שבין האחים בכל אחד מן השלבים: ההיריון, הלידה והילדות. בססי תשובתך על הכתוב. (6 נקודות)
- ב. קרא/י פסוקים י"ט-כ"א. בקטע זה מתוארות עקרותה של רבקה ותפילתו של יצחק לה'.
- (1) קרא/ את דברי הפרשן רש"י שלפניך על כעסה של שרי על אברם (בר' ט"ז, ה'): "כְּשֶׁהִתְפַּלֵּלָהּ לַה' מִמָּה תִתֶּן לִי וְאֲנֹכִי הוֹלָךְ עֲרִירִי, לֹא הִתְפַּלֵּלָהּ אֲלֵא עָלֶיהָ, וְהָיָה לָהּ לְהִתְפַּלֵּל עַל שְׁנֵינוּ, וְהָיִיתִי אֲנִי נִפְקֶדֶת עִמָּךְ [נכנסת להיריון]". הסבר/ מה עשה יעקב שלא עשה אברהם, על פי דברי הפרשן והפסוקים. (3 נקודות)
- (2) הסבר/ כיצד השורש עת"ר מסייע לבסס את הקשר שבין יצחק לה' כחלק מברית האבות. (4 נקודות)
- ג. קרא/י פסוקים כ"ט-ל"ד. המתח בין עשו ליעקב מתעצם.
- (1) הסבר/ באיזה אופן ניתן למצוא טעם נפגם (בעיה) בהתנהגותם של שני האחים בסיטואציה המתוארת. (4 נקודות)
- (2) בפס' ל"ד משתמש המספר באמצעי ספרותי. ציני/ מהו האמצעי הספרותי, והסבר/ באיזה אופן הוא מסייע להבין את המתח בין האחים. (3 נקודות)

3. קרא/י בראשית מ"ה (א'-י"ד).

- א. קרא/י פסוקים א'-ג'. בפסוקים אלה הקשר בין האחים ליוסף מגיע לשיא.
- (1) הסבר/י מהו האירוע שהביא לשיא חדש בקשר שבין האחים. (3 נקודות)
- (2) הסבר/י את תגובתם הרגשית של האחים ואת תגובתו הרגשית של יוסף לאירוע. בסס/י דבריך על הכתוב. (3 נקודות)
- ב. קרא/י פסוקים ד'-ח'. בקטע זה יוסף מדבר אל אחיו.
- (1) בדבריו של יוסף עולים שני מסרים מרכזיים הנקשרים זה בזה. הסבר/י כל אחד מן המסרים, והבא/י להם ראיה מן הכתוב. (4 נקודות)
- (2) בדבריו של יוסף ניתן למצוא סתירה. הסבר/י את הסתירה, ובסס/י אותה על הכתוב. (3 נקודות)
- ג. קרא/י פסוקים ט'-י"ד. מבקש יוסף מאחיו להביא את אביהם אליו.
- (1) העתק/י מן הכתוב ארבעה פעלים המבטאים תנועה (פיזית), והסבר/י מהי תרומתם המשותפת להבנת הבקשה של יוסף. (4 נקודות)
- (2) האם, לדעתך, פעל יוסף כראוי כשביקש להביא את אביו בשלב זה ולא קודם? הסבר/י עמדתך. (3 נקודות)

פרק שני: שמות / 20 נקודות

ענה/י על אחת מן השאלות 4-5 שלפניך. בשאלה שבחרת ענה/י על כל הסעיפים!

4. קרא/י שמות ב' (א'-ט"ו).

- א. קרא/י פסוקים א'-ד'. סיפור לידתו של משה וימי ינקותו אינם שגריים.
- (1) ציין/י שתי פעולות שעושה אמו של משה כדי להציל אותו, והסבר/י מדוע היא נאלצת לעשות זאת. (4 נקודות)
- (2) הסבר/י באיזו דרך מסייעת אחותו של משה למאמצי הצלתו. (2 נקודות)
- ב. קרא/י פסוקים ה'-י'. בפסוקים אלה מתרחשת תפנית בחייו של משה.
- (1) הסבר/י את התפנית המתרחשת בחייו של משה. בסס/י תשובתך על הכתוב. (3 נקודות)
- (2) קרא/י את דברי הפרשן מלבי"ם שלפניך: "ותפתח ותראהו את הילד. [...]" (א) שראתה את עצמותו ופנימיותו, (ב) שראתה את הילד בחיצוניותו, כי הראיה תהיה בשני עניינים: (א) ראית החומר שהוא יפה תואר ובריא וחזק (ב) ראית הצורה שראתה בשכלה כי יש בו צורה נשגבה אלוהית".
- הסבר/י, לפי דברי הפרשן, מדוע מתרחשת התפנית בחייו של משה. (4 נקודות)

- ג. קרא/י פסוק י"א-ט"ו. בפסוקים אלה מתוארים ימיו של משה כבוגר.
- (1) ציין/י שתי פעולות שעושה משה בבגרותו, והסבר/י מה מלמד התיאור שלהן על זהותו של משה. (4 נקודות)
- (2) האם, לדעתך, מתאים משה לשמש כמנהיג לאור פעולות אלה? הסבר/י תשובתך. (3 נקודות)

5. קרא/י שמות י"ט (א'-י"ט).

- א. קרא/י פסוקים א'-ו'. בפסוקים אלה שולח ה' את משה לעם.
- (1) הסבר/י מהי הסיבה שבגינה שולח ה' את משה לעם. ציין/י שני נימוקים שמעלה ה' בדבריו לעם. (3 נקודות)
- (2) ציין/י שני כינויים שבהם מכנה ה' את העם, והסבר/י מה הם מלמדים על יחסו של ה' לעם. (3 נקודות)
- ב. קרא/י פסוקים ז'-ט"ו. בפסוקים אלה מתוארת היערכות העם למעמד הר סיני.
- (1) ציין/י שתי הגבלות שמציב ה' לעם לקראת מעמד זה, והסבר/י אותן ובסס/י על הכתוב. (4 נקודות)
- (2) קרא/י את דברי הפרשן רמב"ן שלפניך: "ירד ה' לעיני כל העם. שכלם יראו ברדתו שם, כי יראו מראה כבוד ה' כאש אוכלת בראש ההר. לא שיראו את השם".
- הסבר/י את הקושי שמוצא רמב"ן בפס' י"א ואת הפתרון שהוא מציע. (3 נקודות)
- ג. קרא/י פסוקים ט"ז-י"ט. מעמד הר סיני מתואר באופן דרמטי.
- הדגם/י מתוך הקטע שני תיאורים פיזיים שאפיינו את המעמד ושני תיאורים רגשיים שנבעו ממנו, והסבר/י באיזה אופן הם תורמים לאפקט הדרמטי של ההתגלות בהר סיני. (7 נקודות)

(שים לב! הפרק השלישי בעמוד הבא.)

פרק שלישי: נושאי בחירה / 28 נקודות

ענה/י על שאלה אחת מן השאלות 6-10 שלפניך. בשאלה שבחרת ענה/י על סעיף א' חובה! וסעיף נוסף מבין הסעיפים ב'-ג'.

שיבת ציון

6. קרא/י עזרא ג' (א'-ז') שלפניך.

א וינעל החדש השביעי ובני ישראל בערים ויאספו העם כאיש אחד אל-ירושלם: ב ויקם ישוע בן-יוצדק ואחיו הכהנים וזרבל בן-שאליאל ואחיו ויבנו את-מזבח אלהי ישראל להעלות עליו עלות כפתוב בתורת משה איש-האלהים: ג ויכינו המזבח על-מכונתיו כי באימה עליהם מעמי הארצות ויעל (ויעלו) עליו עלות לה' עלות לבקר ולערב: ד ויעשו את-חג הסכות כפתוב ועלת יום ביום במספר כמשפט דבר-יום ביומו: ה ואחרי-כן עלת תמיד ולחודשים ולכל-מועדי ה' המקדשים ולכל מתנדב נדבה לה': ו מיום אחד לחדש השביעי החלו להעלות עלות לה' והיכל ה' לא יסד: ז ויתנו-כסף לחצבים ולחרשים ומאכל ומשתה ושמן לצדנים ולצרים להביא עצי ארזים מן-הלבנון אל-ים יפוא פרשיון כורש מלך-פרס עליהם:

ענה/י על סעיף א' חובה!

- א. קרא/י פסוקים א'-ג' שלפניך. בפסוקים אלה מבצעים שבי ציון פעולה ראשונה מיד עם הגיעם לירושלים. (הסבר/י מהי הפעולה הראשונה ששבי ציון מבצעים וכיצד היא נקשרת לסיבת חזרתם לירושלים. (7 נקודות))
- (2) הבא/י ראייה מן הכתוב לכך ששבי ציון היו בקיאים בחוקי ה' גם לאחר שנים רבות בגלות. (3 נקודות)

ענה/י על אחד מן הסעיפים ב'-ג'.

- ב. קרא/י פסוקים ד'-ו' שלפניך. בפסוקים אלו עולים פרטים באשר למעשיהם של שבי ציון.
- (1) קרא/י את דברי הפרשן רש"י שלפניך: "ואחרי כן. ולאחר הסוכות היו מקריבים קורבנות בכל יום לבקר ולערב ולחדשים. ולראשי חדשים. היו מקריבים קורבנות של ראשי חדשים. ולכל מועדי ה'. ולשאר מועדות קורבנותיהם". הסבר/י במה היו עסוקים השבים לציון. (9 נקודות)
- (2) קרא/י גם חגי א' (י'-י"א). הסבר/י מהי הסיבה האפשרית לכך ש"היכל ה' לא יוסד" עדיין, לפי הכתוב בחגי. (9 נקודות).

- ג. קרא/י פסוק ז' שלפניך וכן עזרא ד' (א'-ג'). בפסוקים אלה דוחים שבי ציון את עזרתה של קבוצה אחת המבקשת לסייע בבניית בית המקדש, אך מקבלים את עזרתן של קבוצות אחרות.
- (1) הסבר/י איזו קבוצה נדחתה ומדוע ואילו קבוצות נתבקשו לסייע ומדוע. (9 נקודות)
- (2) הסבר/י מה מלמדות הבחירות של שבי ציון על כוונותיהם בנוגע למקדש. (9 נקודות)

7. קרא/י ירמיה א' (ד'-י"ט) שלפניך.

ד נִהְיָ דְבַר-ה' אֵלַי לֵאמֹר: ה בָּטָרָם אֲצִוְרֶךְ (אֲצַרְךָ) בְּכַטָּן יִדְעֹתֶיךָ וּבְטָרָם תֵּצֵא מִרְחֹם הַקִּדְשִׁיךָ נָבִיא לְגוֹיִם נִתְתִּיךָ: ו וְאָמַר אֲחֵהּ אֲדַנִּי ה' הִנֵּה לֹא-יִדְעֹתִי דְבַר כִּי-נֶעַר אָנֹכִי: ז וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי אֶל-תֹּאמַר נֶעַר אָנֹכִי כִּי עַל-כָּל-אֲשֶׁר אֲשַׁלְחֶךָ תֵּלֵךְ וְאֵת כָּל-אֲשֶׁר אֲצַוְךָ תַּדְבֵּר: ח אֶל-תִּירָא מִפְּנֵיהֶם כִּי-אֶתְּךָ אָנִי לְהַצִּילָךְ נָא-ה' ט: וַיִּשְׁלַח ה' אֶת-יָדוֹ וַיַּגֵּעַ עַל-פִּי וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי הִנֵּה נִתְּתִי דְבָרִי בְּפִיךָ: י רֹאֵה הַפְּקָדֹתֶיךָ וּתְנוּם הַזֶּה עַל-הַגּוֹיִם וְעַל-הַמְּמַלְכוֹת לְנִתּוּשׁ וְלִנְתּוּץ וּלְהֶאֱבִיד וּלְהַרְגֹס לְבָנוֹת וּלְנָשׁוֹעַ: יא וַיְהִי דְבַר-ה' אֵלַי לֵאמֹר מָה-אַתָּה רֹאֵה יִרְמְיָהוּ וְאָמַר מִקֵּל שֶׁקֶד אָנִי רֹאֵה: יב וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי הִיטַבְתָּ לְרֹאשׁוֹת כִּי-שֶׁקֶד אָנִי עַל-דְּבָרִי לַעֲשׂוֹתוֹ: יג וַיְהִי דְבַר-ה' וְאֵלַי שְׁנִית לֵאמֹר מָה אַתָּה רֹאֵה וְאָמַר סִיר נְפוּחַ אָנִי רֹאֵה וּפָנָיו מִפָּנַי צְפוּנָה: יד וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי מִצְפּוֹן תִּפְתַּח הָרָעָה עַל כָּל-יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ: טו כִּי וְהִנֵּנִי קָרָא לְכָל-מִשְׁפָּחוֹת מִמְּלָכוֹת צְפוּנָה נָא-ה' וְכָאוּ וְנִתְּנוּ אִישׁ כִּסְאוֹ פֶתַח וְשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַם וְעַל כָּל-חֹמֹתֶיהָ סָבִיב וְעַל כָּל-עָרֵי יְהוּדָה: טז וְדַבַּרְתִּי מִשְׁפָּטִי אוֹתָם עַל כָּל-רָעָתָם אֲשֶׁר עָזְבוּנִי וַיִּקְטְרוּ לְאֵלֹהִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְמַעֲשֵׂי יְדֵיהֶם: יז וְאַתָּה תִּזְכָּר מִתְּנִיךָ וּקְמַתְךָ וְדַבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם אֵת כָּל-אֲשֶׁר אָנֹכִי אֲצַוְךָ אֶל-תַּחַת מִפְּנֵיהֶם פֶּן-אַחֲתֶךָ לְפָנֵיהֶם: יח וְאֲנִי הִנֵּה נִתְתִּיךָ הַיּוֹם לְעִיר מִבְצָר וּלְעִמּוּד בְּרֹזֶל וּלְחֻמּוֹת נְחֹשֶׁת עַל-כָּל-הָאָרֶץ לְמַלְכִּי יְהוּדָה לְשָׂרֶיהָ לְכַהֲנֶיהָ וּלְעָם הָאָרֶץ: יט וְנִלְחֲמוּ אִלֶּיךָ וְלֹא-יִנָּכְלוּ לָךְ כִּי-אֶתְּךָ אָנִי נָא-ה' לְהַצִּילָךְ:

ענה/י על סעיף א' חובה:

א. קרא/י פסוק ד'-י' שלפניך. בפסוק זה מתוארת נבואת ההקדשה של ירמיהו.

(1) הסבר/י את הפער העולה בין תפישת ה' את ירמיהו לבין תפישת ירמיהו את עצמו. בסס/י תשובתך מהכתוב. (5 נקודות)(2) הסבר/י כיצד מועברת הנבואה לירמיהו ומה בדברי ה' מרמז לו על מורכבות השליחות של הנביא. (5 נקודות)

ענה/י על אחד מן הסעיפים ב'-ג'.

ב. קרא/י פסוק י"א-ט"ז שלפניך. בפסוקים אלה מופיעים שני מראות סמליים.

(1) ציין/י את שני המראות הסמליים שבפסוקים, והסבר/י את משמעויותיהם. (12 נקודות)(2) הסבר/י מהו הרקע שהביא את ה' לקבל את ההחלטה המובעת באמצעות המעשים הסמליים. (6 נקודות)

ג. קרא/י פסוקים י"ז-י"ט שלפניך. בקטע זה מצווה ה' את ירמיהו לצאת לשליחות הנבואית.

הדגם/י והסבר/י שתי מטאפורות המשמשות בדברי ה' לירמיהו. הסבר/י גם מה הן מלמדות על תפקיד הנביא.

(18 נקודות)

8. קרא/י דברים ט"ו (א'-י"א) שלפניך.

א מקץ שבע-שנים תעשה שמטה: ב וזה דבר השמטה שמוט כל-בעל משה ידו אשר ישה ברעחו לא-יגש את-רעהו ואת-אחיו כִּי-קרא שמטה לה': ג את-הנכרי תגש ואשר יהיה לך את-אחיו תשמט ידך: ד אִפֹּס כִּי לא יהיה-בך אֲבִיּוֹן כִּי-בבך יברכך ה' בָּאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נתן-לך נחלה לרשתה: ה רק אם-שמוע תשמע בקול ה' אֱלֹהֶיךָ לשמר לעשות את-כל-המצוה הזאת אשר אנכי מצוה היום: ו כִּי-ה' אֱלֹהֶיךָ בִּרְכֶּךָ כָּאֲשֶׁר דִּבֶּר-לְךָ וְהַעֲבַטְתָּ גוֹיִם רַבִּים וְאֶתָּה לא תעֲבֹט וּמִשְׁלַת בְּגוֹיִם רַבִּים וּבָךְ לא יִמְשְׁלוּ: ז כִּי-יְהִי בְּךָ אֲבִיּוֹן מֵאַחַד אֲחֵיךָ בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ בָּאֶרֶץ אֲשֶׁר-ה' אֱלֹהֶיךָ נתן לך לא תִּאֲמָץ אֶת-לִבְּךָ וְלֹא תִקַּפֵּן אֶת-גִּידְךָ מֵאַחֶיךָ הָאֲבִיּוֹן: ח כִּי-פָתַח תִּפְתָּח אֶת-גִּידְךָ לֹו וְהַעֲבַט תַּעֲבִיטֵנוּ דִּי מִחֲסָדֹו אֲשֶׁר יִחַסֵּר לֹו: ט הַשָּׁמֶר לְךָ פֶּן-יְהִי דְבָר עִם-לִבְּךָ בְּלֹעַל לֵאמֹר קָרְבָה שְׁנַת-הַשְּׁבַע שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה וְרַעַה עֵינֶיךָ בְּאַחֶיךָ הָאֲבִיּוֹן וְלֹא תִתֵּן לֹו וְקָרָא עָלֶיךָ אֶל-ה' וְהָיָה בְּךָ חֲטָא: י נָתַן תִּתֵּן לֹו וְלֹא-יִגַּע לִבְּךָ בְּתִתֵּן לֹו כִּי בְּנִלָל הַדֶּבֶר הַזֶּה יִבְרַכְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל-מַעֲשֶׂךָ וּבְכָל מַשְׁלַח יָדְךָ: יא כִּי לֹא-יִחַדֵּל אֲבִיּוֹן מִקֶּרֶב הָאָרֶץ עַל-כֵּן אֲנִי מְצַוְךָ לֵאמֹר פָּתַח תִּפְתָּח אֶת-גִּידְךָ לְאַחֶיךָ לַעֲנִיָּה וּלְאֲבִינָה בָּאֶרֶץ:

ענה/י על סעיף א' חובה:

א. קרא/י פסוק א'-ג' שלפניך. בפסוקים אלה מופיע חוק שמיטת ההלוואות.

(1) הסבר/י מהי דרישת החוק, וציין/י לגבי מי היא תקפה. (5 נקודות)

(2) הסבר/י באיזה אופן נקשרת שמיטת הקרקעות לחוק שלפניך. (5 נקודות)

ענה/י על אחד מן הסעיפים ב'-ג'.

ב. קרא/י פסוקים ד'-ח' שלפניך. בפסוקים אלה מוצגות הצדקות שונות באשר לחוק.

(1) ציין/י שתי הצדקות שמציג המחוקק, והסבר/י מהי מטרת הצגתן. בסס/י דבריך על הכתוב. (10 נקודות)

(2) באיזו מידה, לדעתך, החוק הוגן. הסבר/י תשובתך. (8 נקודות)

ג. קרא/י פסוקים ט'-י"א שלפניך. פסוקים אלה מצווה ה' על המלווה לקיים את החוק על אף הקושי.

(1) הסבר/י מדוע עלול להרגיש המלווה רע כאשר קרבה שנת השבע, ואיך תקנת הפרוזבול שתיקן הלל הזקן עשויה להקל על הרגשתו. (9 נקודות)

(2) קרא/י פס' ד' ו- י"א. הסבר/י מהי הסתירה העולה בין הפסוקים ואיך ניתן לפתור אותה. (9 נקודות)

9. קרא/י תהלים א' (א'-ו') שלפניך.

א אֲשֶׁר־י הָאִישׁ אֲשֶׁר | לֹא הִלֵּךְ בְּעֶצֶת רָשָׁעִים
וּבְדֶרֶךְ חַטָּאִים לֹא עָמָד וּבְמוֹשֵׁב לִצִּים לֹא יָשָׁב:
ב כִּי אִם בְּתוֹרַת ה' הִפְעִיז וּבְתוֹרָתוֹ יִהְיֶה יוֹמָם וָלַיְלָה:
ג וַיְהִי כַּעֲשֵׂי שְׁתוּל עַל־פִּלְגֵי מַיִם
אֲשֶׁר פָּרִיו | וַיִּתֵּן בְּעֵתוֹ וַעֲלָהּ לֹא־יָבוּל וְכָל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה יִצְלִיחַ:
ד לֹא־כֵן הָרָשָׁעִים כִּי אִם־כַּמֶּיץ אֲשֶׁר־תִּדְפְּנוּ רוּחַ:
ה עַל־כֵּן | לֹא־יִקְמוּ רָשָׁעִים בַּמִּשְׁפָּט וְחַטָּאִים בַּעֲרַת צְדִיקִים:
ו כִּי־יִוָּדַע ה' דֶּרֶךְ צְדִיקִים וְדֶרֶךְ רָשָׁעִים תֵּאבֵד:

ענה/י על סעיף א' חובה!

א. המזמור שלפניך מציג דמות אידיאלית של אדם.

(1) ציין/י מהם שני הייצוגים ההפוכים של האדם, שאותם משווה כותב המזמור. (4 נקודות)

(2) הסבר/י מהי המסקנה שאליה מגיע הכותב לאור ההשוואה. בסס/י תשובתך על הכתוב. (6 נקודות)

ענה/י על אחד מן הסעיפים ב'-ג'.

ב. כותב המזמור מתאר את הרצוי ואת הדחוי בהתנהגות האדם.

(1) הסבר/י מאילו שלוש קבוצות אנשים על האדם להתרחק ומדוע. (9 נקודות)

(2) הסבר/י למה מצופה האדם להתקרב ומדוע. (9 נקודות)

ג. כותב המזמור משתמש בדימויים כדי לתאר את שני הייצוגים ההפוכים של האדם.

ציין/י והסבר/י את שני הדימויים שבהם משתמש הכותב הסבר/י באיזה אופן הם משרתים את עמדתו ואת מגמתו. (18 נקודות)

10. קרא/ איוב ב' (א'-י"ג) שלפניך.

א וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים לְהִתְנַצֵּב עַל־ה' וַיָּבֹאוּ גַם־הַשָּׁטָן בְּתוֹכָם לְהִתְנַצֵּב עַל־ה': ב וַיֹּאמֶר ה' אֶל־הַשָּׁטָן אֵי מִזֶּה תָּבֹא וַיַּעַן הַשָּׁטָן אֶת־ה' וַיֹּאמֶר מִשָּׁט בָּאָרֶץ וּמִהִתְהַלֵּךְ בָּהּ: ג וַיֹּאמֶר ה' אֶל־הַשָּׁטָן הֲשָׁמַתָּ לְבָרְךָ אֶל־עַבְדִּי אִיּוֹב כִּי אֵין כָּמֹהוּ בָּאָרֶץ אִישׁ תָּם וְיָשָׁר יִרְאֵה אֱלֹהִים וְסָר מִרָע וְעָלְנוּ מַחְנִיק בְּתַמָּתוֹ וְתָסִיתָנוּ בּוֹ לְבַלְעוֹ חֲנָם: ד וַיַּעַן הַשָּׁטָן אֶת־ה' וַיֹּאמֶר עֹזר בְּעַד־עֹזֶר וְכֹל אֲשֶׁר לְאִישׁ יִתֵּן בְּעַד נַפְשׁוֹ: ה אוֹלָם שְׁלַח־נָא יָדְךָ וְגַע אֶל־עַצְמוֹ וְאֶל־בָּשָׁרוֹ אִם־לֹא אֶל־פָּנֶיךָ יִבְרָכְךָ: ו וַיֹּאמֶר ה' אֶל־הַשָּׁטָן הִנֵּנוּ בִּידְךָ אֵךְ אֶת־נַפְשׁוֹ שָׁמַר: ז וַיֵּצֵא הַשָּׁטָן מֵאֵת פָּנֵי ה' וַיֵּךְ אֶת־אִיּוֹב בַּשִּׁתִּין לָע מַכָּה רַגְלָו עַד (וְעַד) קָדְקָדוֹ: ח וַיִּקַּח־לּוֹ חֶרֶשׁ לְהִתְנַגֵּד בּוֹ וְהוּא יֹשֵׁב בְּתוֹךְ־הָאָפֶר: ט וַתֹּאמֶר לוֹ אִשְׁתּוֹ עֲדָה מַחְנִיק בְּתַמָּתְךָ בָּרַךְ אֱלֹהִים וּמָת: י וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ כַּדְבָּר אַחַת הַנִּבְלֹת תְּדַבְּרִי גַם אֶת־הַטּוֹב נִקְבַּל מֵאֵת הָאֱלֹהִים וְאֶת־הָרָע לֹא נִקְבַּל בְּכָל־זֹאת לֹא־חָטָא אִיּוֹב בַּשָּׁפָתָיו: יא וַיִּשְׁמְעוּ שְׁלֹשֶׁת רְעֵי אִיּוֹב אֵת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת הַבָּאָה עָלָיו וַיָּבֹאוּ אִישׁ מִמְקוֹמוֹ אֲלִיפּוֹ תַּתִּימָנִי וּבִלְבָד הַשּׁוֹתִי וְצוּפֵר הַנַּעֲמָתִי וַיַּגִּיעְדוּ יַחְדָּו לָבוֹא לָנוֹד־לוֹ וּלְנַחֲמוֹ: יב וַיִּשְׁאוּ אֶת־עֵינֵיהֶם מִרְחוֹק וְלֹא הִכִּירוּהוּ וַיִּשְׁאוּ קוֹלָם וַיִּבְכּוּ וַיִּקְרְעוּ אִישׁ מְעָלוֹ וַיִּזְדַּקּוּ עֹפֹר עַל־רָאשֵׁיהֶם הַשָּׁמַיְמָה: יג וַיִּשָּׁבוּ אֹתוֹ לָאָרֶץ שִׁבְעַת יָמִים וְשִׁבְעַת לַיְלֹת וַאֲיֵן־דְּבָר אֵלָיו דְּבָר כִּי רָאוּ כִּי־נָגַד הַכָּאֵב מְאֹד:

ענה/ על סעיף א' חובה:

א. המחלוקת בין ה' לשטן באשר לצדיקותו של איוב נמשכת.

(1) על פי פסוקים א'-ו' שלפניך, הסבר/ כיצד מנסה השטן לערער את עמדת ה' ובאיזה נימוק הוא משתמש. (6 נקודות)

(2) הסבר/ האם השטן מצליח בדבריו לערער את ה', ובסס/ תשובתך על הכתוב. (4 נקודות)

ענה/ על אחד מן הסעיפים ב'-ג'.

ב. פס' ז'-י' מתארים את שליחותו השנייה של השטן אל איוב.

(1) הסבר/ כל אחת מן העמדות שמייצגים איוב ואשתו לאור מעשהו של השטן בשם ה'. בסס/ תשובתך. (10 נקודות)

(2) באיזו מידה, לדעתך, מביעה עמדתה של אשת איוב אהבה ודאגה אליו. הסבר/ תשובתך. (8 נקודות)

ג. קרא/ פסוקים י"א-י"ג שלפניך. בקטע זה מגיעים רעיו של איוב אל ביתו.

(1) הסבר/ כיצד השימוש באותיות ר"ע מבטא תפקיד כפול בפסוקים שלפניך. (6 נקודות)

(2) העתק/ מן הפסוקים שלושה תיאורים המבטאים את כאבם של רעי איוב, והסבר/ כיצד הם מסייעים להדגיש את מצבו הנפשי הקשה של איוב. (12 נקודות)

פרק רביעי: קל"ן (קטע להבנה ולניתוח) / 12 נקודות

ענה/י על סעיף א' חובה! ועל אחד מן הסעיפים ב'-ד'.

11. קרא/י שופטים ד' (ד'-כ"ג) שלפניך.

ד וְדַבֹּרָה אִשָּׁה נְבִיאָה אָשֶׁת לַפִּיזוֹת הָיָה שִׁפְטָה אֶת־יִשְׂרָאֵל בְּעֵת הַהִיא: ה וְהָיָה יוֹשֶׁבֶת תַּחַת־תֹּמֶר דַּבֹּרָה בֵּין הָרָמָה וּבֵין בֵּית־אֵל בְּתֵר אַפְרַיִם וַיַּעַלּוּ אֵלֶיהָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִמְשָׁפֹט: ו וַתִּשְׁלַח וַתִּקְרָא לְבָרְק בֶּן־אֲבִינֵעַם מִקֶּדֶשׁ נִפְתָּלִי וַתֹּאמֶר אֵלָיו הֲלֹא צָנָה ה' אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל לָךְ וּמִשְׁכַּת בְּתֵר תָּבוֹר וְלִקְחַתָּ עִמָּךְ עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים אִישׁ מִבְּנֵי נִפְתָּלִי וּמִבְּנֵי זַבְלוֹן: ז וּמִשְׁכַּתִּי אֵלֶיךָ אֶל־נַחַל קִישּׁוֹן אֶת־סִיסְרָא שֶׁר־צָבָא יָבִין וְאֶת־רַכְבּוֹ וְאֶת־חֲמוֹנּוֹ וַנִּתְּתִיהוּ בְיָדְךָ: ח וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ בָּרְק אִם־תִּלְכִּי עִמִּי וְהִלַּכְתִּי וְאִם־לֹא תִלְכִּי עִמִּי לֹא אֵלֶיךָ: ט וַתֹּאמֶר הֲלֹךְ אֵלֶיךָ עִמָּךְ אֶפְסָא כִּי לֹא תִהְיֶה תַּפְאֲרֶתְךָ עַל־תִּדְרֶךְ אֲשֶׁר אַתָּה הוֹלֵךְ כִּי בִיד־אִשָּׁה יִמָּכַר ה' אֶת־סִיסְרָא וְתִקֵּם דַּבֹּרָה וַתִּלָּךְ עִם־בָּרְק קֶדְשָׁה: י וַיִּזְעַק בָּרְק אֶת־זְבוּלָן וְאֶת־נִפְתָּלִי קֶדְשָׁה וַיַּעַל בְּרִנָּלָיו עֲשֶׂרֶת אֲלָפֵי אִישׁ וַתַּעַל עִמּוֹ דַּבֹּרָה: יא וַחֲבֵר הַקִּינִי נִפְרָד מִקֵּין מִבְּנֵי חֲבֵב חֲתָן מִשָּׁה וַיֵּט אֶהָלָו עַד־אֵילָוִן בְּצַעֲנִים (בְּצַעֲנִים) אֲשֶׁר אֶת־קֶדֶשׁ: יב וַיִּגְדּוּ לְסִיסְרָא כִּי עָלָה בָרְק בֶּן־אֲבִינֵעַם הַר־תָּבוֹר: יג וַיִּזְעַק סִיסְרָא אֶת־כָּל־רַכְבּוֹ תִּשְׁעַ מאֹת רַכָּב בְּרוֹזל וְאֶת־כָּל־הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ מִחֲרַשֵּׁת הַנּוֹגִים אֶל־נַחַל קִישּׁוֹן: יד וַתֹּאמֶר דַּבֹּרָה אֶל־בָּרְק קוּם כִּי זֶה הַיּוֹם אֲשֶׁר נָתַן ה' אֶת־סִיסְרָא בְיָדְךָ הֲלֹא ה' יֵצֵא לְפָנֶיךָ וַיִּגְרַד בָּרְק מִתֵּר תָּבוֹר וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים אִישׁ אַחֲרָיו: טו וַיָּהָם ה' אֶת־סִיסְרָא וְאֶת־כָּל־הָרַכָּב וְאֶת־כָּל־הַמַּחֲנֶה לְפִי־חֶרֶב לְפָנֵי בָרְק וַיִּגְרַד סִיסְרָא מֵעַל הַמֶּרְכָּבָה וַיָּגֶס בְּרִנָּלָיו: טז וּבָרְק רִדָּף אַחֲרֵי הָרַכָּב וְאַחֲרֵי הַמַּחֲנֶה עַד חֲרַשֵּׁת הַנּוֹגִים וַיִּפֹּל כָּל־מַחֲנֶה סִיסְרָא לְפִי־חֶרֶב לֹא נִשְׁאַר עַד־אַחַד: יז וְסִיסְרָא גָּס בְּרִנָּלָיו אֶל־אֶהָל יָעַל אִשֶּׁת חֲבֵר הַקִּינִי כִּי שָׁלוֹם בֵּין יָבִין מֶלֶךְ־חֲצוֹר וּבֵין בֵּית חֲבֵר הַקִּינִי: יח וַתֵּצֵא יָעַל לְקִבְּרָת סִיסְרָא וַתֹּאמֶר אֵלָיו סוּרָה אֲדֹנִי סוּרָה אֵלִי אֶל־תִּירָא וַיָּסֶר אֵלֶיהָ הָאֶהָלָה וַתִּכְסְּהוּ בַשְּׂמִיכָה: יט וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ הַשְׁקִינִי־נָא מַעַט־מַיִם כִּי צָמָאתִי וַתַּפְתָּח אֶת־נְאוֹד הַחֲלָב וַתִּשְׁקֶהוּ וַתִּכְסְּהוּ: כ וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ עֲמֹד פִּתַּח הָאֶהָל וְהִיָּה אִם־אִישׁ יָבֹא וּשְׂאֵלְךָ וַאֲמַר תִּגִּשׁ־פֹּה אִישׁ וַאֲמַרְתְּ אֵין: כא וַתִּקַּח יָעַל אֶשֶׁת־חֲבֵר אֶת־יִתְד הָאֶהָל וַתִּשֶּׂם אֶת־הַמַּקְבֵּת בְּיָדָהּ וַתָּבוֹא אֵלָיו בִּלְאֵט וַתִּתְקַע אֶת־הַיִּתְד בְּרַקְתּוֹ וַתִּצְנַח בָּאָרֶץ וְהוּא־נִרְדָּם וַיַּעַף וַיָּמָת: כב וַהֲנֵה בָרְק רִדָּף אֶת־סִיסְרָא וַתֵּצֵא יָעַל לְקִבְּרָתוֹ וַתֹּאמֶר לוֹ לָךְ וְאַדְאָךְ אֶת־הָאִישׁ אֲשֶׁר־אַתָּה מִבְּקֵשׁ וַיָּבֹא אֵלֶיהָ וַהֲנֵה סִיסְרָא נָפַל מֵת וְהַיִּתְד בְּרַקְתּוֹ: כג וַיִּכְנַע אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַהוּא אֶת יָבִין מֶלֶךְ־כְּנָעַן לְפָנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

(שיים/י לב! השאלות לפרק בעמוד הבא.)

ענה/י על סעיף א' חובה!

א. קרא/י פסוקים ד'-ה' שלפניך.

ציין/י מהם שני התפקידים שבהם שימשה דבורה, והסבר/י מה הם עשויים ללמד על מעמדה בחברה. (7 נקודות)

ענה/י על אחד מן הסעיפים ב'-ד'.

ב. קרא/י פסוקים ו'-ט' שלפניך.

(1) הסבר/י מה מבקשת דבורה מברק ובשם מי? (3 נקודות)

(2) הסבר/י מהו התנאי שמציב לה ברק? (2 נקודות)

ג. קרא/י פסוקים י'-ט"ז שלפניך. במלחמה בכנענים שימשו שני כוחות במקביל: כוח אנושי וכוח אלוהי.

הסבר/י טענה זו, ובסס/י אותה באמצעות ראיות מן הכתוב. (5 נקודות)

ד. קרא/י פסוקים י"ז-כ"ג שלפניך. דבורה הנביאה היא אחת משתי נשים שהכריעו את המלחמה בכנענים.

ציין/י מיהי האישה הנוספת, והסבר/י באיזה אופן היא תרמה לניצחון על הכנענים. (5 נקודות)